

SFF-bulletin 126

Maj 2001

Heja SFF!

Med Berlusconi vid makten i Italien, en inkompetent George Bush i Vita huset, israeliska generaler som svarar på stenkastning och fanatikernas bomber med regelrätt krigsföring och en tredje värld som dansar two-step: betala tillbaka skuldräntor med höger fot, svälta ihjäl med vänster fot; så är det bra att vi har Sveriges fanzineförening. Gamla kära SFF som nu utkommer med sin hundratjugosjätte sändning. Genom åren är det bara SFF och Lars-Olov som förblivit opåverkade av uppgångar, fall och fejder, och stadigt trampat på i leriga hjulspår.

Min första SFF-sändning var nummer 27. Då var jag en nittonårig naturvetare från Strängnäs som just stod i begrepp att börja studera till civilingenjör i Uppsala. Jag hade ännu inte träffat Magnus Eriksson, Mats Henricson eller Öjvind Bernander, som skulle förvandla den här abstraktionen med fandom (som mest bestod i att fanzines sedan några månader drällde in in brevlådan då och då) till något konkret, med kongressbesök, minnesvärda pubkvällar fyllda av hisnande konversation och bestående vänskaper. Krogen *Zum gemütlichen Orvar* stod fortfarande jungfruligt opåverkad av tidens tand och kommande ombyggnationer och anade föga vad den spirande Upsala-fandomen skulle utsätta den för. Lennart Svensson bodde kvar i Arnäsvall, Anders Wännström var fortfarande halvaktiv i fandom, Robert Brown bodde på Marmorvägen och Åka lekte hemma på gården, ännu inte åtta år gammal. Självt gick jag och väntade på nästa nummer av Kolon av den både skrämmande och fascinerande Anders Bellis och tyckte att Julian May, Frank Herbert och Philip José Farmer var världens bästa sf-författare. Den sommaren arbetade jag på långvårdsavdelningen på Strängnäs läkarstation och tyckte att framtiden verkade både osäker och spännande.

Uppsala innebar att hela världen ändrade sig. Jag tvingades plugga hårt och leddes en smula vid livet. Jag kände nästan ingen. Men SFF-sändningarna dök upp. Sedan ljusnade det hela, jag gick på min första kongress, började trivas med livet igen, beslöt mig för att hoppa av den dödstråkiga civilingenjörsutbildningen och göra lumpen medan jag funderade. Jag hade nu träffat Mats, Magnus och Öjvind och börjat känna mig som fan. Eftersom huvuddelen av militärutbildningen försiggick i Uppsala så fortsatte både studentliv och umgänget med de andra fansen. Efter lumpen så började jag plugga engelska. SFF-sändningarna kom regelbundet, fast ibland var de postade i Danmark, och Göteborgsfandom var svensk fandoms stolthet. Jag och Magnus drack oss dumma till den milda grad att vi fick för oss att göra en egen kongress i Uppsala, och den hösten dök Kruse, Lennart och Robert upp i stan. Det blev en del poker, och en massa brädspel. Jag träffade en flicka och började pendla till Borås en gång i månaden eftersom hon fick jobb därnere som museiamanuens. På tåget hände det ofta att jag läste den senaste SFF-sändningen. Det hade börjat storma i svensk fandom, gamla fanvänskaper brast och fiendskaper etsades hårt in i folk. Magnus flyttade till Göteborg ett halvår, men innan dess hade vi varit i Dublin och ägnat oss åt att dricka pubarna torra och förälskat oss platoniskt i två barflickor på Elm's Lounge på Dame Street som vi aldrig vågade tilltala. I ett rörande ögonblick lovade Magnus att dumpa min kropp i en svart sopsäck utanför svenska

ambassaden om min trettionio gradiga feber och skullande hosta skulle ända mitt liv. En norsk läkare räddade dock livet på mig med en ask antibiotika.

Magnus kom tillbaka från Göteborg och fick istället barn med Ylva Hasselberg och flyttade först till Studentstaden och sedan till Tärnsjö. Jag och Robert tröttnade på att bo i korridor och flyttade samman i en lägenhet. Vi arrangerade ytterligare en kongress, som det rapporterades om i fanzines som utkom med SFF. Robert gav upp sina studier och Lennart började jobba som kock. Självt såg jag mig också vid vägs ände och tog jobb i Stockholm som redaktör på Äventyrsspel. Vi rev av en kongress till efter ett år och sedan flyttade min Kerstin tillbaka till Uppsala och Robert flyttade till Stockholm. Det hände sig att han som Stockholmsbo hjälpte till att kuvertera och adressera en och annan SFF-sändning.

Året efter gifte jag och Kerstin oss, och flera prominenta SFF-bidragsgivare var bjudna på bröllopet. Annars verkade det som om fandom flämtade med sina sista andetag. Fantastika 92 var en stor och lyckad kongress, men efter den hände ingenting, utom ett par arrangemang av några serconister i Linköping som ingen riktigt ansåg vara en del av fandom. De brydde sig ju inte om stencilfärg eller öhl. Under den här tiden fortsatte emellertid SFF oförtrutet att skicka sina sex årliga sändningar, utan att bry sig om fandoms sparlåga. Fast de blev onekligen tunnare. Självt tröstade jag mig med Tolkienrörelsen i Uppsala som jag varit medlem i sedan nära tio år, och sedan skilde jag mig från Kerstin.

Snart därefter blev jag och Linnéa ett par. Och med Ylva Spångberg i spetsen var vi ett gäng som försökte sätta fart på fandom igen genom att arrangera en fantasykongress och rida på fantasyvågen istället. Dessa fantasyfans var dock monumentalt ointresserade av sf och fandom, så det blev inget av det. Och sedan for jag på världskongress och insåg att så länge det finns en livaktig fandom ute i världen så går det alltid att försöka blåsa liv i den svenska fandomen när man vill. Ingen panik och vi hade ju i alla fall SFF.

Första försöket efter att denna insikt slog mig blev att arrangera en kongress igen hösten därpå, efter sex års uppehåll, och på den dök Åka upp, efter ett tips från Mattias, och Åka var ihop med Björn, och så kände hon Sten, och året efter anslöt sig Wahlbom och Ante. Och så fanns plötsligt Upsala-fandom igen, fast riktigt hade vi aldrig dött, för vi träffades ju ibland på stan, jag och Magnus, och Kruse och Tony och Jessica, och John Sören och Jocke och Lennart och Kristin och Tobbe och alla andra. Men inte hade vi hittat på mycket fanniskt.

Och SFF-sändningarna kommer fortfarande varannan månad.

Fanac à la mode d'Upsal

Den första helgfria tisdagen i varje månad brukar Upsala science fiction-sällskap samlas på puben Williams. Det har vi gjort sedan januari 1997, och tisdagen den åttonde maj var det dags igen, nu för det 53:e mötet i ordningen. Vädret var lysande, och cyklatsen hemifrån till Williams var en behaglig upplevelse. Jag hade tagit med mig några Minotauren för att sälja, och *Ender's Game* av Orson Scott Card för att läsa, eftersom jag var i tid och misstänkte att jag skulle få sitta ensam ett tag innan någon annan gjorde mig sällskap. Det var vist gjort, för det tog en kvart innan andre man var på plats. Därefter tog det inte länge innan Åke och omedelbart efteråt Sten damp ner på plats. Mötet kunde ta sin början.

Ante lutade sig fram över bordet och anförtrodde oss högtidligt att världens bästa glass utanför Italien finns i Halmstad. Italiensk glass är verkligen god; den godaste glass jag kan påminna mig att jag någonsin har ätit fanns i Florens. Med andra ord började vi genast fundera på att förlägga en sf-kongress till Halmstad. Hur länge sedan var det inte som det var en Halmcon? Mer än 40 år. Alldeles för länge sedan, alltså. Halmcon 2 skulle bli en kongress för glassens skull, arrangerad av glassälskande upsaliensare långt i norr. Vi skulle förmodligen kunna få glasskiosken för vars skull vi arrangerar kongressen att sponsra oss i form av rabatterad glass, och Appellofftska bryggeriet skulle kunna tänkas gå med på att sälja billig öl till oss. Jag minns inte vem som fick i uppdrag att hyra lokal därnere och fila på reklambladet. Vi håller på att skaffa en webbplats och hedersgästen ska kontaktas, men det minns jag inte heller vem som fick i uppdrag att göra. Vill du vara med i kongresskommittén så är det bara att höra av dig.

Happy hour är en företeelse som har kommit för att stanna. Emellertid brukar den inte ta sig riktigt samma uttryck som på Williams. Linnéa beställde en Double Diamond i baren, till det någorlunda facila priset av 50 kronor. Men under inmundigandet av den ädla drycken föll hennes blick på den lilla priskuranten på bordet, som under den fetstilla rubriken HAPPY HOUR TILL KL. 19 meddelade att en flaska Double Diamond kostade 55 kronor. Förklaringen var naturligtvis enkel. Fram till klockan sju var ölen var dyr och ägaren lycklig. Det var ju ägaren som utropat de lyckliga stunderna, rimligen var det sin egen lycka han tänkte på. Ännu lyckligare skulle han bli, för när den garvade 18-åring som brukar skänka ut öl skulle lära ägarens dotter konsten, så höjdes plötsligt priset till 55 kronor trots att det inte längre var lyckliga stunder. Gissningsvis kommer de snart att meddela HAPPY HOUR DYGNET RUNT i sin marknadsföring.

Simon, som för dagen gick på stadens gator som en vanlig människa, testade utbudet av dryck genom att beställa tre glas mjölk. Vi pekade på pallen bredvid honom där han satt med sitt mjölkglas framför sig och frågade om den var en hund, men han fattade inte galoppen. Hur kan någon människa beställa in mjölk på puben utan att associera till Fantomen? Det skulle naturligtvis kunna bli en Sverigefannisk gimmick (med en liten nick i Eskilstunafandoms riktning): Vi är fandomen, vi dricker mjölk. Finns det signetringar med en beanie på? Den brittiska S:t Fanthony-orden är saligen avliden, men det skulle ju vara tänkbart att instifta den svenska Fandomen-

orden, vars medlemmar högtidligen förses med hatt, trenchcoat och beanie-ring, och vars ordenskapitel går ut på att samlas på ölhak och dricka mjölk. Jag måste i ärlighetens namn tillstå att jag inte ser någon lysande framtid i svensk fandom för denna typ av aktivitet, där inomhussittningar i hatt och trenchcoat och nykterism är stående inslag, men nog skulle de märkas alltid, Fandomenriddarna. Tjugo spänn kostade den för övrigt. Mjölken, alltså.

Simons bror Samuel ville också utmärka sig dryckesledes, och frågade personalen om den stora starka i dagens tips – i dag som alla dagar stekt skosula med en stor stark – var utbytbar mot en stor cider i stället. Frågan kunde inte besvaras direkt, utan fördes vidare ut till någon bakom kulisserna, förmodligen till kocken från helvetet. Som ni säkert redan inser var chansen att svaret skulle bli ja ungefär lika stor som att Bellis skulle lovprisa turkisk kultur. Nix, ville Samuel ha en cider till var han tvungen att betala några tior extra. Efter att klenetroget ha diskuterat saken med servitrisen valde han att plocka upp plånboken och betala straffavgiften för att välja undermåliga drycker till maten. Den här principen är annars intressant. I hur många sammanhang skulle man komma undan med att avgiftsbelägga folks dåliga smak? Tänk er den systembutik där spanskt rödtjut av sämsta märke är dyrare än fin, lagrad whisky.

A propos Williams utbud av lagad mat så måste jag få lov att redogöra för en episod som utspelade sig ett par månader tidigare. Åka hade då fått för sig att hon skulle skippa den vanliga sega skosulan och den kolesterolstinna bearnaisesåsen och i stället beställa in en grekisk bondsallad. Ni vet en sådan där med grönsallad, oliver och fetaost. Inte bara är den betydligt nyttigare, då såväl ystad fårmjök, svarta oliver som grönsallad slår varje ingrediens i Williamsbiffen i detta avseende – och då jämför jag även med grillkryddan på de hårdfriterade pommes fritesen – utan den är ju dessutom i princip omöjlig att misslyckas med. Ingen av ingredienserna i den kräver tillagning av den samhällstjänstdömde yngling som i Williams kök står och försöker att självstudievägen kompensera för alla hemkunskapslektioner han en gång skolkade från; det handlar bara om att blanda ihop färdigköpta produkter.

Efter att ha beskådat Williams grekiska bondsallad ställs man då inför ett intressant problem. Hur kunde detta missfoster uppstå? Här är flera teorier möjliga. En är att Williams kök har sin egen get, ett gammalt åbäke som man skär en biff ur med jämna mellanrum för att kunna erbjuda matsedelns ickevegetariska alternativ. Ur detta stackars djur pumpar man kanske en mjölkliknande substans också, som man förvandlar till ost på något svårbegripligt sätt – att låta den stå ovanpå diskmaskinen tills all vätska dunstat är en metod som osökt slår mig. En alternativ teori är att man i stället övertog en hundrakilos tunna med svartfeta – en av de mindre vanliga smuggelvarorna under det glättiga åttioalet – av den förre ägaren, en tunna som nu efter att ha stått öppnad under alla dessa år man snart kan se botten på. Särskilt efter att skrapet lagts på tallrik och ställts fram under Åkas näsa med de inställsamma orden "Det blir femtiofem kronor, tack".

Ingen av dessa teorier förklarar emellertid de torra svarta rugbybollsformade gummitingestarna som låg insprängda mellan ostbitarna. Ingen teori jag kan

komma på förklarar å andra sidan dem. De skulle förtjäna en egen utredning på livsmedelsverket.

Så jo, jag tror nog att jag vet vem som hamnar mot väggen först när Jolkkonens trotskistiska samhällsomvälvning kommer.

Under tiden kastade någon av oss ett getöga på den stora projicerade tevebilden och ropade förvånad till. Den här jätteteven hade fram till dess varit ett irritationsmoment, och förblev det tills vi insåg att personalen för att inte helt störa ut jukeboxen medvetet hade skruvat ned ljudvolymen på teven, och för att inte störa ut teveljudet lät jukeboxen stå och ljuda ovanligt tyst. Resultatet blev att bakgrundsljudvolymen för en gångs skull inte saboterade alla försök att konversera. Men det var inte det som attraherade vår uppmärksamhet, utan att fotbollsmatchen verkade spelas mellan *Elf* och *Hel*. Dödsgudinnans underhuggare mot alverna med andra ord. Genast fick matchen ett helt annat intresse för oss, och både vi och de åskådande orcherna på andra sidan lokalen jublade högt när alverna kvitterade helvetesodjurens 1–0-ledning. Men detta förklarade inte lappen utanför damtoaletten som artigt bad folk att inte gå på toaletten i skock. En renvaktare som ogillade hjordar? Denna gåta har ännu inte fått sitt svar.

Den Uppsalafanniska jordnötsteorin är inte längre kontroversiell i Sverifandom. Överallt kan man höra fans slänga sig över andras tallrikar och sno åt sig pommes frites, skivade tomater eller kycklingnuggets med det välbekanta stridsropet "Jordnötter!" Än så länge har däremot ingen genomarbetad teori utvecklats för att underbygga och förklara detta synsätt. Det har ansetts axiomatiskt att jordnötter är allmän egendom. Vissa har försökt att blanda in Proudhon i detta, men med tanke på att regeln att alkoholhaltig dryck *inte* är allmän egendom är lika välförankrad, så inser man att det inte är riktigt så enkelt. En liten bit på vägen mot en jordnötsbaserad fanekonomisk teori var nog den insikt som slog en fan vid andra bordsändan på det här majmötet när en portion glass kom in på bordet och vår vän – som jag låter vara anonym – spontant utbrast "Vaniljglass är produktionsmedel och ska nationaliseras!" Vi har inte fjärrmat oss så oerhört långt från Proudhon här, men – handen på hjärtat – med en princip som säger att vissa saker som inköpts för personliga medel överhuvud taget med självklarhet *kan* vara allmän egendom, så lär eventuella förklaringsmodeller hamna någonstans i närheten av Proudhon hur man än vänder och vrider sig. Men uttalandet "Vaniljglass är produktionsmedel och ska nationaliseras!" skulle lika gärna ha kunnat uttryckas som "Vaniljglass är jordnötter och allmän egendom!". Ur denna ekvivalens lär vi oss att det är fansens övertagande av produktionsmedlen det hela handlar om. Så när du i fortsättningen gamar åt dig din bordsgrannes klyftpotatis så utför du en medveten fanpolitisk handling avsedd att föra oss ytterligare en smula närmare den 200:e fandomen.

Klockan 21.56 åkte Happy Hour-skylden in från gatan, futtiga två timmar och femtiosex minuter efter att de lyckliga stunderna upphörde. Vi tittade oss nyfikna omkring för att se om det gick att lista ut vad som gjorde att skylden plötsligt togs ur tjänst. Var inte pubägaren lycklig längre? Hade någon av fotbollsorcherna rövat med sig hans underåriga dotter på sin väg därifrån? Hade lappen utanför dammuggen avlägsnat sig från sin post? En av oss

släntrade förhoppningsfull fram till bardisken för att utröna om priset på Double Diamond måne hade halkat ner fem spänn igen, men icke. Inte heller såg han så dyster ut, ägaren, där han spejade ut över ölrickare, backgammonspelare och Simon.

Hade han tittat närmare hade han kanske blivit lite ledsen, för Björn X tappade en jordnöt i sitt öglas. Vi kisade intresserat åt jordnötens håll, och efter en stund flöt den upp till ytan. Uppenbarligen hade den då drunknat. Det tog jag som en fin vink om att det var dags att bege sig hem igen. Innan jag sätter punkt för denna drapa vill jag låta Sten komma till tals med ett gott råd: "Om du andas öl ska du inte hoppa upp och ner, för då kommer det att skumma i lungorna."

"The films have Swedish subtitles"

Så varför har inte framstegsrapporten det?

Jag har just i min hand fått den andra framstegsrapporten från sommarens Swecon. Kongressen har 56 medlemmar. Av dessa verkar tretton inte kunna svenska, varför kongresskommittén av någon anledning sett det motiverat att ge ut framstegsrap... förlåt, progressreporten menar jag naturligtvis, på engelska. Enbart. Inte i två versioner, en engelsk och en svensk, som några tidigare kongresser gjort när behovet av en engelsk version uppstått. Detta motiveras med de tretton, samt med att det kanske kommer några baltiska fans. Uppenbarligen struntar man i eventuella svenskar som inte är så bra på engelska men som skulle kunna tänkas vara intresserade. Man bryr sig inte heller om pinsamhetsfaktorn som uppstår när någon skriver flera sidor på ett främmande språk.

"Together with his childhood friend and artist Jean-Claude Mézières [Christin] makes the science fiction comic Valérian and Laureline"

"During the first adventures Valérian finds himself during the middle ages"

"The Con starts at 5 p.m. in Kulturhuset, in a hall called Jupiter during the Con"

"you will get the opportunity to look on fans at previous Cons"

"Please consider if you have minimum price and write that on a piece of paper sticking out of the book!"

"a way to eat good food and getting to know your fellow fans"

"If you haven't been to a Con before, [gophering] is the way to know it"

"Fees paid in cash is rather expensive"

"From Cityterminalen there is a short walk to Kulturhuset"

"lower than the taxameter price"

Jag vet att jag nu hackar på någon som har gjort sitt bästa för att skriva god engelska och jag beklagar det, men med sådana här dumma tilltag får de faktiskt skylla sig själva. Progressreporten försöker att vara flera saker på samma gång och faller därför platt som en pannkaka. Om nu denna engelska skara som den riktar sig är fans från England och Baltikum, varför då dessa klämkäcka tillrop till nybörjare: "[...] you have probably thought how much fun it would be to be up on stage and show your own [fantastic costume]!", "Gophers are volunteers who help the GOH:s and other speakers with practical details[...]". Säkert ovärderlig information för Dave Lally och Vince Docherty. Eller är det männe riktat till unga svenska nybörjare? Nej, då hade det väl inte varit på engelska. Och att alla priser är angivna i dollar är sött. Det är inga amerikaner anmälda, så jag antar att det är litauiska eller brittiska dollar.

Vidare ger en engelskspråkig report intrycket av att kongressen uteslutande är på engelska, vilket vore komplett vansinne om det vore sant, eftersom det faktiskt fortfarande finns gott om svenskar som inte hänger med så bra i talad engelska. Jag vägrar tro på eventuella halvhjärtade försök att påstå att det inte fanns tid eller resurser att framställa två progressreporter, en på varje språk. Och om nu den här pamfletten mot förmodan är skriven direkt på engelska, så skulle det bara ta några timmar att översätta den till svenska.

Jag frågar mig igen: Varför? *Vill* kommittén att man driver med dem? Varför spela fram till detta självmål och sedan sätta bollen fint i kassen? Är det så att någon har tyckt att det tar lite mindre tid att framställa en report än två, och med den svaga ursäkten passat på att få skriva på engelska och kunna verka vara häftig och *international*? Jättekewl.

Tillverka en svensk version och skicka ut till alla svenskar, tack.

Tyvärr är det inte slut med det

Jag önskar att jag inte givits anledning att fortsätta gå på på det här viset, men dessvärre halkade en annan lapp från Sweconarrangörerna in genom brevlådan. Framsidan ser OK ut, men baksidan verkar vara riktad till en klass förståndshandikappade eskapistiska femåringar. Den är en illa skriven sörja av storebrorsmässiga råd och beskrivningar av hur sf-kongresser är som jag inte känner igen mig i. Var ska jag börja? Var som helst, tyvärr. Jag kommer inte gödsla med [sic] och [!], det skulle rycka sönder texten nedan fullständigt.

Sidans titel är "Vad är en Science Fiction kongress? eller Välkommen till en främmande värld!" och anger omedelbart tonen. Här inser man att en beskrivning av sf-kongresser som ett festligt evenemang för eskapister, och inget för litteraturintresserade vuxna, kommer att följa. "En Science Fiction kongress är ett ställe [...] att träffas och ha skojs. [...] Det spelar ingen roll om du är 8 eller 80, man eller kvinna, intresserad av filmer, böcker, TV- eller

tecknade serier, hemliga sekter (jag skojar, nästan)". Då vet vi nästa sak: Detta är den första sf-kongress i världshistorien som 8-åringar har lika stort utbyte av som vuxna. Vidare är även kvinnor välkomna, vilket säkert får en och annan att undra varför det behöver pekats ut särskilt, och hemliga sekter är något som kommittén lite fnittrigt lockar med.

Missförstå mig nu inte, jag tycker att det är jättetrevligt om barn är välkomna och kommer att ha behållning av kongressen. Det är den uppmålade bilden av en tillställning som är till i lika hög grad för 8-åringar som för vuxna jag vänder mig emot. En social tillställning för litteraturintresserade människor är inget barnkalas. Paneldebatter som 8-åringar kan tillgodogöra sig ligger inte på en nivå som intellektuellt tillfredsställer vuxna. Allt här i världen kan inte vara lika roligt för barn som för vuxna, vi har olika smak och behov av stimulans och underhållning.

"På en SF-kongress blandas folk i alla åldrar och av otroligt olika slag för att träffa en eller flera bra författare [...], skådespelare [...] eller tecknare [...], lyssna på föredrag [...] och få vara sig själv ut i fingerspetsarna." Tydligare kan det inte sägas: Det här är en tillfälle för dig som är riktigt udda att få träffa dina idoler och bete dig som du vill, utan att någon har synpunkter.

"Jag ska villigt erkänna att det finns människor som går på SF-kongresser bara för att hänga i baren och träffa kompisar [...] men så länge folk har skoj och ingen är störande är det ingen som bryr sig." Här måste jag erkänna att jag inte trodde mina ögon. Efter braskande texter som betonar hur gärna man vill ha dit 8-åringar, "otroligt olika" människor som vill fly till en främmande värld för att för en helg få leva ut alla sina fantasier, meddelar man här att man kan överse med medlemmar som inte går på programpunkter så länge de uppför sig och inte stör! Det är nu jag på allvar börjar misstänka inte bara tafflighet utan en kongress som inte är intresserad av svensk fandom, utan som föredrar engelsktalande tioåringar utklädda till älvor som lever ut sina inre jag.

Så till storebrors tips och råd:

"Ät en rejäl frukost och lunch". "Om du blir trött av allt runtomkring dig, sök dig till video-rummet eller ner till läsesalongen och slappna av". "Flera av programpunkterna är på engelska [...] ge inte upp för det! Du kommer snart att upptäcka att du talar/förstår mer engelska än du trodde." "[T]ro inte att du kan dricka öl eller vin om du inte är 18 år eller äldre, vi kollar!"

Nej, det här är utan tvekan den mest nedlåtande och infantiliserande reklamlapp för en kongress jag någonsin har sett. Om jag inte visste ungefär vad jag kan förvänta mig av en kongress skulle den här lappen ha skrämt iväg mig från sf-kongresser för gott. Jag begriper inte hur kongresskommittén kan ha släppt igenom det här i en upplaga om flera hundra. Jag hoppas innerligen att det inte är den här lappen som ligger ute i SF-bokhandeln, för om kongressen lyckas med att dra till sig stora skaror ur den målgrupp som den här reklamlappen riktar sig till, då är det inte ett slags tillställning som jag är intresserad av.

Jag framstår säkert som dum och magsur ovan, men det här är viktigt. Vi får inte trivialisera det vi håller på med för mycket. Sf-fandom handlar inte om maskerader, fnitter och barnkalas, inte om rätten att få vara fånig tillsammans med andra. Sf-fandom har sin grund i ett intresse för umgänge, det är sant, men också ett intresse för litteratur, för spekulation, för tankeverksamhet. För framtiden och rymden, för det som har varit och det som hade kunnat vara. På en kongress vill jag träffa folk och höra saker som får mig att tänka. Vi får inte omvandla våra kongresser till festivaler med utklädda barn från 8-80 som trippar runt och tycker att det är kul att dansa och knyppla ringbrynjor.

Flogistonteorin

Jag är en varm anhängare av Occams rakkniv: "I valet mellan två i övrigt likvärdiga teorier bör man föredra den, som kräver det minsta antalet antaganden." Detta redskap skattar jag högre än de flesta andra, inklusive rakhyvlar och rakapparater, vilket de som känner mig väl säkert har noterat. Occams rakkniv används alldeles för lite idag, så det är inte att undra på att de mest absurda förklaringsmodeller framhålls framför andra, betydligt elegantare och enklare. Ta exempelvis det här med luftens energiinnehåll. Det händer på kongresser att man vandrar kilometervis fram och tillbaka i korridorerna, utan att äta särskilt mycket. Upp till programrummet, ner till baren, bort till bokrummet, tillbaka till baren, ner till sidoprogrammet, upp till baren, iväg till maskeraden, tillbaka till baren, iväg till receptionen. Åter till baren, upp till programsalen igen, ner till baren igen och så vidare. Ständiga vandringar utan rast eller ro, som man skulle kunna tro leder till en viktminskning utan like.

Och ändå visar vågen när man kommer hem att man har gått *upp* i vikt. Vad kan detta bero på? Man kan naturligtvis konstruera intrikata teorier om hur ämnesomsättningen varierar mellan olika våningar på kongresshotellet, hur man genom att åka hiss uppåt och gå nedåt ökar i potentiell energi vid hissåkningen uppåt, men inte förlorar den när man går nedåt eftersom trappgåendet går långsammare än hissåkandet med mera, men ärligt talat blir det mest komplicerat ovetenskapligt nonsens. Occam skulle ha suckat bedrövat och slagit sig för pannan. Det finns en mycket enklare förklaring:

Luften innehåller energi, som vi för att damma av ett fint gammalt namn kan kalla flogiston. Med andan i halsen skyndar vi fram och tillbaka mellan baren och kongressens alla delar, och drar i oss oerhörda mängder av denna energi. Denna vackra och eleganta teori förklarar också hur vindkraftverk kan utvinna energi ur blåsten, varför wind betyder både "vind" och "att dra upp = tillföra energi" på engelska och varför man får så tjocka och fina kinder av att spela säckpipa. Elegant och ekonomiskt. Tack, farbror Occam!

Fyra färger dåligt, en färg bra?

I en diskussion jag åsåg härförleden anklagades Hitler för att ha handlat irrationellt när han startade andra världskriget. Nu är jag väl inte någon Hitlerapologet av rang, och har inte varit det på många år – ungefär 37, om jag minns rätt – men jag kunde inte låta bli att öppna käften. Som jag ser det så var det de allierade som startade kriget, i det att de förklarade krig mot Tyskland den 3 september 1939. Förvisso var det Hitler som orsakade kriget och den som måste anses bära hela skulden till det, men att anse att han handlade irrationellt när han startade kriget tyckte jag var lite väl historieförfalskande. Av den tämligen enkla anledningen att han inte gjorde det. Ett krig startar med en krigsförklaring, eller ett de facto motsvarande angrepp. Hitlers attack mot Polen var början på ett polskt-tyskt krig, men världskriget startade inte förrän England och Frankrike förklarade Tyskland krig. Man kan inte ens anklaga honom för att med vett och vilje ha provocerat fram det, eftersom han vid det laget hade avfärdat västmakterna som fega och tandlösa, och var säker på att de inte skulle infria sina åtaganden att skydda Polen. Utifrån de premisser han hade anledning att tro att de gällde, var det mycket rationellt att dela upp Polen med Sovjet, eftersom det skulle ge Tyskland expansionsutrymme.

Jag borde naturligtvis inte ha öppnat munnen. Det tog inte lång tid innan jag anklagades för att försvara Hitler och någon undrade vad jag menade med att anklaga England och Frankrike för att ha startat andra världskriget. Mina försök att förklara vad jag menade och att det enda jag uttalade mig om var rationaliteten i Hitlers handlande när han gav order om att anfälla Polen, föll på hälleberget. Hitler, nazism och Israel är i de flesta fall så oerhört känsloladdade samtalsämnen att det är hart när lönlöst att försöka föra en rationell diskussion om dem; åtminstone med amerikaner. Har man negativa synpunkter på något Israel gör är man antisemit, och om man inte tror att andra världskriget var en konflikt mellan ett rasande sinnesjukt ont vilddjur å ena sidan och västerlandets riddare i vita rustningar å andra sidan, är man nazist. Förmodligen ska man även undvika att försöka påstå att irakier och muslimer i allmänhet är människor, de också.

Nu är jag förvisso medveten om att det är en vanligt förekommande taktik att maskera antisemitism med angrepp på Israels politik mot palestinierna. Men ändå. Det är inte precis som att jag lät bli att förklara vad jag tyckte om Hitler i den följande diskussionen. Jag undrar varför det satsades sådana belopp på färgteve och färgfilm på bio när folk ändå trivs bäst med svartvitt?

Inferno

En sysselsättning som jag tvingas ägna mig åt alldeles för ofta är att svära över idioter och onda människor runt omkring mig, och önska dem en alldeles egen plats i inferno, på samma sätt som Dante fick njuta av att göra. Denna sysselsättning verkar genast mindre originell nu, inte bara i ljuset av min föregångare Dante, utan följande på de senaste två SFF-bullarna där

det har radats upp listor över de hundra bästa/värsta företeelserna skribenterna vet. Men jag får väl löpa linan ut i alla fall, och presentera Johan Anglemarks lista över vilka som kommer att hamna på vilken plats i helvetet. Om inte annat så särskiljer sig listan av att jag inte ger mig på inanimata objekt, utan väljer att angripa de ytterst ansvariga idioterna. De som förtjänar att brinna.

Första kretsen

Förlagsfolk som inte anger tryckår i sina böcker. Cyklister som svänger tvärs över cykelbanan framför dig utan att ge tecken. Insändarredaktörer som tar in patologiska narcissisters obegåvade dravel.

Andra kretsen

Krogföreståndare som vägrar att skruva ner ljudet på jukeboxen. Kocken på Williams. Högerpolitiker som påstår sig vara vänsterpolitiker (vanligt bland sossar).

Tredje kretsen

Människor som inte förmår att skilja på sak och person. Svin som röker på restauranger med rökförbud. Vänstermänniskor som saknar distans och självkritik.

Fjärde kretsen

Folk som använder html i e-brev, eller skickar vidare kedjebrev. Högerpolitiker som säljer ut vitala samhällsfunktioner till vinstdrivande företag.

Femte kretsen

Sådana som tränger sig in i t-banevagnar innan alla avstigande har hunnit kliva av. Ledningar för lönsamma företag som lägger ner produktion p.g.a. konjunktursvackor i stället för att rida ut svackan och ta sitt ansvar.

Sjätte kretsen

Föräldrar som tvunget måste släpa med sitt skrikande spädbarn på konserter. Människor som blockerar affärsentréer med att stå och babbla.

Sjunde kretsen

Folk som stannar precis när de klivit av rulltrappan. Bilister som kör om i fel fil och sedan tvingar sig in i rätt fil igen.

Jack Vance Integral Edition

Linnéa Anglemark

För min del började det hela med att Johan skickade ett e-brev med en webbadress, mest på skoj tror jag. Adressen gick till Vance Integral Edition, ett fantastiskt projekt som gick ut på att publicera Jack Vances samlade verk i 60 band, utan något vinstintresse och enbart av pur önskan att sprida en författares verk och att få se en massa böcker som varit slut på förlagen rätt länge komma ut igen. Cirka 1000 dollar skulle hela härligheten kosta, och man kunde bara köpa hela serien, inte enstaka delar av den. Var det en bluff? Ett vansinnesprojekt utan utsikter att lyckas? Av webbplatsen att döma var det i alla fall seriöst nog, och de ville inte ha några pengar förrän de kommit tillräckligt långt för att det skulle se ut som att det verkligen skulle bli ett bokverk av det hela. Vi anmälde oss för en uppsättning.

Jag anmälde mig dessutom som frivillig. Inte för att jag hade så värst mycket erfarenhet, men det behövdes inte påstods det, och korrekturläsa kan jag ju. Jag togs emot med öppna armar, och fick raskt en text (*Space Opera*) att korrekturläsa. Nu började jag också få en inblick i hur processen gick till. Eftersom den absoluta majoriteten av Vances texter inte fanns digitalt gällde det först att digitalisera dem. Det första som hade gjorts var att bestämma vilken utgåva som skulle gälla för varje enskild text. Många av Vances texter, i synnerhet hans kortare verk, har givits ut i en massa olika varianter; exempelvis i Asimov's eller ett pulpmagasin först och sedan som separat bok, inte sällan i ett par-tre utgåvor på olika förlag.

Den definitiva listan över textversioner var länge sedan klar när jag kom med i bilden, och jag hade bara att läsa och kommentera det jag fick i händerna. Då hade någon suttit och skrivit eller skannat in texten i fråga i ett Worddokument, och jag var bara en av minst fyra korrekturläsare på varje text. När jag hade skickat in *Space Opera* – som jag var den första som korrekturläste, och därmed kunde hitta en hel del fel i – fick jag överväldigande positiva reaktioner på mitt arbete, och en ny text: *Asutra*, tredje delen i Durdane-trilogin. Jag var tredje eller fjärde korrläsare på den, och det var ärligt talat mycket tråkigare. I och för sig kunde jag komma med kommentarer till vad de andra korrekturläsarna skrivit, men så många egna upptäckter gjorde jag ju inte. Dessutom skulle jag jämföra texten mot den tryckta boken, och slå ner på varje skiljetecken som inte stämde överens med DAW-upplagan.

Innan jag ens var färdig med *Asutra* fick jag ett brev från Alun Hughes, som ledde nästa steg i arbetet. Han undrade om jag skulle vara intresserad av att bli mer involverad i projektet, närmare bestämt i den grupp som skulle granska varje enskild text och göra textkritiska bedömningar: till exempel vilka av korrekturläsarnas kommentarer som grundade sig på Microsoft Words ordlista och en bristfällig språkkänsla, och vilka som var värda att spara; vad i originaltexten som borde ändras; vilken textversion som var bäst i de fall där det fanns flera olika publicerade versioner, och så vidare. Efter en viss tvekan hoppade jag på det, och i december 2000 flög jag till Frankrike för att

tillsammans med de andra i den europeiska delen av textkritikgruppen diskutera arbetet och komma fram till hur det borde genomföras.

I dag, dvs maj 2001, är samtliga texter inskrivna/inskannade och korrekturlästa, och tre-fyra stycken av dem har gått igenom textkritiken. Själv är jag i sluttampen av min textkritiska granskning av *The View from Chickweed's Window*, en av Vances deckare. Men texten är naturligtvis inte klar bara för att en textkritiker har gått igenom den. För varje text finns det en massa frågetecken som måste klaras ut innan den kan gå till layout och så småningom bli tryckfärdig. Det mesta tar en redaktionskommitté på tre eller fyra personer hand om, men riktigt krångliga fall går till Norma Vance, som har skrivit rent de allra flesta av Jacks texter på skrivmaskin och har oöverträffad känsla för hans speciella språk.

För det är ju inte vilken författare som helst vi har att göra med, och många saker som man tar för givna i vardagsengelskan stämmer inte riktigt när det gäller Jack Vance. Det är en stor del av tjusningen med Vances böcker, och en icke föraktlig del av arbetet består i att titta på tidigare redaktörers ändringar i texten och se var de har försämrat texten så att den bör återställas till originalmanus. Innan alla professionella redaktörer som läser detta börjar skrika är det väl bäst att påpeka att Vance ofta kom ut på mindre pulpförlag med redaktörer som inte verkar ha haft någon vidare språkkänsla. Många ändringar jag har sett verkar vara mer eller mindre slumpmässiga. Naturligtvis är det i nästan alla fall en fråga om personligt tyckande: vad ser bäst ut? Vad stämmer bäst överens med Vances normala skrivsätt, och vilken textversion är mest logisk? Ibland blir det dragkamp mellan mer eller mindre konservativa krafter. Det finns några personer i projektet som ser Jack Vance som i princip ofelbar, och det kan bli en smula jobbigt när man för en saklig diskussion. Å andra sidan behövs deras entusiasm, för utan den skulle projektet garanterat inte komma i hamn.

Vissa sf-fans som har kommit i kontakt med VIE har stötts bort av vad de upplever som en fientlig hållning till science fiction. Tyvärr är det så att chefredaktören, den mest tongivande personen som drog igång det hela och som har varit motorn bakom projektet hela tiden, har som uttalad åsikt att Vance inte är sf-författare, utan en "riktig" författare som råkar skriva sf. Det är en konstig och trist åsikt, men det är inte mycket att göra åt den, och det är definitivt inte VIEs "officiella" åsikt. Det är väldigt få av oss som arbetar i projektet som håller med om den, och inte ens chefredaktören tar upp frågan spontant om man inte råkar trycka på fel knapp. I själva verket spelar det ju ingen roll vad man anser att Jack Vance är, så länge man ser till att få ut hans böcker så folk kan läsa dem.

Och det är ju ovedersägligen så att om man stämplar en författare som genreförfattare så kommer vissa att undvika honom för att de har fördomar mot genren. Av den anledningen – inte på grund av något privat korståg mot sf-genren – kommer det inte att stå något om science fiction på böckerna när de kommer ut. Det kommer i själva verket inte att finnas något annat än Jacks egna texter i dem: de kommer att sakna såväl för- och efterord som baksidestext, och det är nog bra. De kommer inte heller att vara illustrerade annat än med en bild på frontespisen.

Projektet Vance Integral Edition ser inte riktigt likadant ut idag som det gjorde för ett och ett halvt år sedan. De 60 volymerna har blivit 44 och arbetssättet har förändrats under tidens gång. Att det var så mycket trial and horror inblandat visste jag inte, men ingen av oss som är med har gjort något liknande tidigare så det är ofrånkomligt: varje steg har stötts, blötts och förändrats tills de mest effektiva arbetsformerna har mejslats ut. Hur många som är inblandade i projektet vet jag inte, och hur mycket tid som har lagts ned i det och som kommer att läggas ned innan det är klart kan man bara spekulera i. 200 års arbete, om man räknar 52 stycken 40-timmarsveckor på ett år, var det någon som skrev på e-postlistan nyligen. Att det är ett kärleksverk borde ingen kunna betvivla.

Redaktörens slutord

SFF-bulletin 126 framställdes av Johan Anglemark, Eddagatan 4 A, 753 32 Uppsala. Alla texter är av min penna, utom den som Linnéa skrev, och medlemslistan nedan som som vanligt gnetats ihop av SFF:s eminente ordförande, den något mindre kände Lennart Uhlin. Och bilden på framsidan är tecknad av Peter Johnsson.

Glöm inte bort att rösta i Alvarprisomröstningen, och så ses vi så klart på Fantastika (trots mina hårda ord ovan).

Medlemmar i SFF

T o m sändning 126 (dags att förnya!):

Ulf Bennetter, Hildingavägen 13, 182 62 Djursholm
Per Bergstedth, Tegelbruksvägen 21-23, 126 34 Hägersten
P C Jörgensen, Kirkeåsveien 5 B, N-1178 Oslo, Norge
Magnus Karlsson, Carlavägen 28, 633 51 Eskilstuna
Christer Landergren, Plåtslagarvägen 14, 168 21 Bromma
Fredrik Lund, Laxgatan 16, 5 tr, 133 43 Saltsjöbaden
Mattias Palmér, S:t Johannesgatan 32 B, 752 33 Uppsala
John Sören Pettersson, Gylleniusgatan 17, 654 55 Karlstad
Brita Planck, Ektorpsvägen 21, 131 47 Nacka
Anders Püschel, Dammfrivägen 63 A, 217 63 Malmö
SAAM, Box 3273, 103 65 Stockholm
Erik Sundström, Nygatan 53, 891 34 Örnsköldsvik
Mårten Svantesson, Valhallavägen 5, 5 tr, 114 22 Stockholm
Christian Westerlind, Gulkremlagatan 50, 745 45 Enköping
Carl-Mikael Zetterling, Eklidsvägen 5, 146 40 Tullinge

T o m sändning 127:

Nicklas Andersson, Ljungbyvägen 5, 341 76 Ryssby
Maximilian Björsten, Gösta Ekmans väg 22, 7 tr, 129 35 Hägersten
George Bobjörk, Fisksätra Torg 11, 133 41 Saltsjöbaden
Leif Carlsson, Lövlundsvägen 25B, 149 30 Nynäshamn
Jessica Elgenstierna, Otto Myrbergs väg 21, 1 tr, 752 31 Uppsala
Herman Ellingsen, Heimdalsgt 36, N-0578 Oslo, Norge
Carolina Gómez Lagerlöf, Gästrikegatan 16, 113 62 Stockholm
John-Henri Holmberg, Box 94, 260 40 Viken
Andreas Håkansson, Anisgatan 8, 271 38 Ystad
Jan Johansson, Karpvgatan 6, 4 tr, 133 41 Saltsjöbaden
Mats Dannewitz Linder, Gustav Adolfs väg 17 B, 761 40 Norrtälje
Michael Pargman, Århusgatan 139, 164 45 Kista
Hans Persson, Domaregatan 8, 586 63 Linköping
Marcel Quarfood, Dyvingegränd 21, 163 63 Spånga
Andes Karl Samuelsson, Ersmarksvägen 17 Igh C, 906 37 Umeå
Jesper Stage, Sandaparken 5, 903 44 Umeå
Bo Stenfors, Gudmundsvägen 5 B, 182 65 Djursholm
Björn Tore Sund, Eidsvågskogen 12, N-5032 Eidsvågneset, Norge
Magnus Westerlund, Trondheimsgatan 7, 2 tr, 164 32 Kista
Jonas Willén, Skolvägen 10, 137 54 Tungelsta
Tomas Winbladh, Källparksgatan 8 C, 3tr, 754 32 Uppsala
Wolf von Witting, Lakegatan 8, 133 41 Saltsjöbaden

T o m sändning 128:

Daniel Byström, Drottninggatan 34 B, 582 27 Stockholm
Johan Frick, c/o Quentzer, S:t Pauligatan 36 B, 416 60 Göteborg
Anders Hultman, Heleneborgsgatan 25 A, 1 tr, 117 31 Stockholm
Mikael Jolkkonen, Ringgatan 19 E, 752 17 Uppsala
Seppo Laine, Ulvsätersvägen 16, bv, 806 36 Gävle
Karl-Johan Norén, Sorögatan 101, 2 tr, 164 47 Kista (kassör)
Lisa Sjöblom, Pontonjärgatan 18, 3 tr, 112 37 Stockholm
Anders Wahlbom, Villavägen 33, 752 36 Uppsala
Janne Wallenius, Pallasgatan 26, 195 56 Märsta

T o m sändning 129:

Jonas Ahlberg, Lefflersgatan 6 B, 416 71 Göteborg
Jan Olof Alroth, Forshagagatan 41, 1 tr, 123 33 Farsta
Elisabeth Wrååk Andreasson, Slättergränd 24, 183 51 Täby
Niklas Derouche, Hornstulls strand 11, 117 39 Stockholm
Lars Hellquist, Nilssonsberg 3, 411 43 Göteborg
Tommy Jonsson, Aspgården 57, 424 39 Angered
Karin Lundwall, Knypplerskevägen 40, 168 38 Bromma
Tommy Persson, Rydsvägen 180 A, 584 32 Linköping
Ylva Spångberg, Disponentgatan 3, 112 62 Stockholm
Olle Östlund, Studentvägen 21, 752 34 Uppsala

T o m sändning 130:

Erik Andersson, Älvsborgsgatan 37 A, 414 72 Göteborg
Sven Berggren, Lundenvägen 5, 430 10 Tvååker
Carina Björklind, Fanjunkaregatan 11, 582 16 Linköping
Ahrvid Engholm, Renstiernas gata 29, 116 31 Stockholm
Joacim Jonsson, Sernanders väg 1: 641, 752 61 Uppsala
Lars-Arne Karlsson, Ekås Gällared, 301 60 Ullared
Nicolas Krizan, Stockvägen 27, 541 62 Skövde
Johan Kugelberg, 21 Jay Street #3W, New York City, New York 10013, USA
Henry Linder, Teaterallén 24, 903 64 Umeå
Lars Olsson, Igeldammsvägen 6, bv, 112 49 Stockholm
Molle och Roger Sjölander, Kristinehamnsvägen 11, 680 71 Björneborg
Lars-Olov Strandberg, Ramsundsvägen 4, 161 54 Bromma
Lennart Uhlin, Högsätravägen 22, 181 58 Lidingö (ordf. tel 08-731 09 69, email lennart@sfbok.se)
Britt-Louise Viklund, Nygatan 128, 602 31 Norrköping
Anna Åkesson, Studentvägen 34, 752 34 Uppsala
Leif Östelind, Stenbyvägen 25 H, 645 50 Strängnäs

T o m sändning 131:

Martin Andreasson, Jungfrudansen 24, 171 56 Solna
Johan Anglemark, Eddagatan 4 A, 753 32 Uppsala
Anders Bellis, Vanadisvägen 17, 113 46 Stockholm
Robert Brown, c/o SF-Bokhandeln, Box 2300, 103 17 Stockholm
Tomas Cronholm, Rösjötorpsvägen 3, 192 51 Sollentuna
Bengt Johansson, Kastellgatan 14, 413 07 Göteborg
Staffan Vilcans, Skäfteingebacken 5, 1 tr, 163 67 Spånga

T o m sändning 139:

Line Gisnås, c/o Massetani, via V. Gioberti 22, I-59100 Prato, Italien

80 medlemmar är denna sändnings saldo. Denna gång är det fem fans som ännu inte förnyat sen förra sändningen.

Nästa SFF-utskick beräknas ske lördagen 14 juli. Hör av er till Lennart om ni vill vara med och leka. Fanzines som skall vara med i denna sändning bör skickas i ca 90 ex före detta datum till Lennart. Det går också bra att lämna sitt fanzine i SF-Bokhandeln.

SFF-bulletin 127 redigeras av Anders Bellis, och nr 128 görs av Karin Lundwall och Lisa Sjöblom. Medlem i SFF blir man genom att betala 95 :- (130:- om man bor utanför Sverige) till föreningen, som har postgirokonto 435 54 28-6. Då får man 6 fanzinesändningar och möjlighet att få hur många fanzines man vill distribuerade gratis till föreningens medlemmar.